

**Materiały do znajomości fauny ryjkowców
(Coleoptera: Curculionoidea: Anthribidae, Apionidae, Curculionidae,
Rhynchitidae) Śląska**

Contribution to the knowledge of weevils (Coleoptera: Curculionoidea: Anthribidae, Apionidae,
Curculionidae, Rhynchitidae) of Silesia

Stanowiska prezentowanych gatunków są efektem trzyletnich badań faunistycznych (2003–2005), jakie były prowadzone na terenie Śląska Opolskiego. Badania współfinansowała Katedra Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego.

Zebrany materiał znajduje się w zbiorach Katedry Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, wszystkie dane dotyczące rozmieszczenia gatunków pochodzą z Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI et al. 1992, 1993, 1997. *Kat. Fauny Polski* 23(18): 324 ss., 23(19): 308 ss., 23(21): 312 ss.).

Zastosowane nazewnictwo i podział systematyczny pochodzą z najnowszego wykazu ryjkowców Polski (WANAT, MOKRZYCKI 2005. *Int. J. Invertebr. Taxon. Genus* 16(1): 69–117), natomiast podział na regiony przyjęto za Katalogiem Fauny Polski.

Autor dziękuje prof. dr hab. Jerzemu Lisowi i dr hab. Markowi Wanatowi za pomoc merytoryczną w czasie prowadzonych badań.

Anthribidae

***Dissoleucas niveirostris* (FABRICIUS, 1798)**

– Górny Śląsk: Kamień Śląski [BB90], 25 V 2005 – 2 exx.

Gatunek występujący niemal w całej Europie. Z Polski wykazany z większości krain, choć nie notowany jeszcze z Górnego Śląska. Z Dolnego Śląska podawany na początku XX w. (GERHARDT 1903. *Z. Ent. (N.F.)* 28: 1–9).

Apionidae

***Eutrichapion melancholicum* (WENCKER, 1864)**

– Górny Śląsk: Kamień Śląski [BB90] – 1 ex., Szymiszów [CA09] – odławiany regularnie od maja do czerwca (V–VI) w ciągu dwóch sezonów 2004–2005.

Autor niniejszej pracy prezentował już dane dotyczące tego gatunku z okolic Gogolina i rez. „Ligota Dolna” [BA99] (M. A. MAZUR 2005. *Wiad. ent.* 24(3): 175–178). Kolejne wykazywane stanowiska a także doniesienia o jego obecności w Kietrze (KUŚKA 2001. *Natura Siles. sup.* 5: 61–77) potwierdzają, że gatunek ten jest trwałym elementem fauny tego rejonu.

***Omphalapion laevigatum* (PAYKULL, 1792)**

– Dolny Śląsk: Gogolin [BA89], 27 V 2004 – 1 ex.

Dość rzadko spotykany w zachodniej Polsce, jego występowanie koncentruje się w środkowej części kraju. W Gogolinie odłowiony z rumianku pospolitego (*Matricaria chamomila* L.).

***Oxystoma dimidiatum* (DESBROCHERS, 1897)**

– Dolny Śląsk: Gogolin [BA89], 26 VI 2004 – 1 ex., 3 VI 2005 – 5 exx., 21 VI 2005 – 4 exx.

– Górny Śląsk: Kamień Śląski [BB90], 15 VI 2005 – 1 ex.

Znany z nielicznych stanowisk w dwunastu krainach, wg *Kat. Fauny Polski* nie podawany z Górnego Śląska, ale KUŚKA (2001. Op. cit.) wymienia go później z okolic rezerwatu „Góra Tuł” [CA30]. Prawdopodobnie jest on dużo pospolitszy niż się wydaje, gdyż żeruje na pospolitych wykach, ptasiej (*Vicia cracca* L.) i kosmatej (*V. villosa* Roth.). Wszystkie wymienione wyżej okazy odłowiona na wyce ptasiej.

***Perapion oblongum* (Gyllenhal, 1839)**

– Górny Śląsk: Kamień Śląski [BB90], 14 VII 2004 – 12 exx.

Doniesienia (Short notes)

Rzadki gatunek notowany z Polski z nielicznych stanowisk. Nie wykazywany z Górnego Śląska. W Kamieniu Śląskim odławiany tylko jeden raz, pomimo, że odłowy na tym stanowisku były prowadzone regularnie przez dwa sezony a roślina żywicielska, szczaw zwyczajny (*Rumex acetosa* L.), występuje tam w dużej obfitości.

Curculionidae

Ellescus scanicus (PAYKULL, 1792)

– Górny Śląsk: Szymiszów [CA09], 23 VI 2004 – 4 exx., 3 VII 2004 – 1 ex., 21 V 2005 – 1 ex.

Wykazywany z obu krain śląskich, przy czym większość danych dotyczy doniesień z początku XX w.

Rhinusa asellus (GRAVENHORST, 1807)

– Górny Śląsk: Kędzierzyn-Koźle [CA09], 6 VII 2003 – 1 ex.; Ligota Dolna [BA99], 28 VI 2004 – 1 ex.

Dość rzadko poławiany gatunek. W *Kat. Fauny Polski* nie wykazywany z Górnego Śląska, lecz podany z Rudy Śląskiej przez KUŚKĘ (1999. *Acta ent. siles.* 5–6: 25–31). Żeruje na dziewannach (*Verbascum* spp.)

Magdalis (M.) linearis (GYLLENHAL, 1827)

– Dolny Śląsk: Gogolin [BA89], 22 VI 2004 – 1 ex.

Dane o jego występowaniu na Dolnym Śląsku pochodzą sprzed ponad 120 lat. Z Górnego Śląska wykazywany z okolic Rybnika [CA25] i Boruszowic [CA49] (KUŚKA 1999. *Op. cit.*). Monofag sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris* L.), dlatego wydaje się, że wykazanie go z kolejnych stanowisk jest jedynie kwestią czasu. Poszukiwania może utrudniać fakt słabo poznanej bionomii tego gatunku.

Tychius schneideri (HERBST, 1795)

– Dolny Śląsk: Gogolin [BA89], 2 VI 2004 – 3 exx., 3 VI 2005 – 12 exx., 21 VI 2005 – 2 exx.

– Górny Śląsk: Kamień Śląski [BB90], 5 IX 2005 – 4 exx.; Ligota Dolna [BA99], 28 VI 2004 – 9 exx., 2 VII 2004 – 1 ex.; Szymiszów [CA09], 2 VII 2004 – 1 ex., 29 V 2004 – 4 exx., 3 VII 2004 – 2 exx., 21 V 2005 – 3 exx., 18 VI 2005 – 6 exx., 5 VII 2005 – 1 ex.

Gatunek kserotermiczny. Występuje głównie na wyżynach na południu kraju, gdzie tworzy duże populacje (MAZUR, 2001. *Monogr. Fauny Polski* 22: 382 ss.). Podany też z Kietrza [BA84] i Płaskowyzu Twardowickiego [CA68] przez KUŚKĘ (2001. *Op. cit.*). Na wymienionych stanowiskach był łapany regularnie przez cały okres badań, co potwierdza hipotezę autora cytowanej wcześniej monografii ryjkowców kserotermicznych Polski mówiącą o prawdopodobnym częstym i licznym jego występowaniu w całym kraju.

Rhamphus oxyacanthae (MARSHAM, 1802)

– Górny Śląsk: Ligota Dolna [BA99], 28 V 2004 – 6 exx., 10 VIII 2004 – 1 ex.; Szymiszów [CA09], 21 V 2005 – 2 exx.

Znany z krain śląskich, choć z nielicznych stanowisk. Słabe poznanie jego rozmieszczenia może wynikać z trudności, jakie stanowi jego odróżnienie od bardzo podobnego *Rhamphus pulicarius* (HERBST, 1795) (SMRECZYŃSKI 1976. *Klucze Oznac. Owad. Pol.* 19(98f): 115 ss.).

Rhynchitidae

Lasiorbynchites cavifrons (GYLLENHAL, 1833)

– Górny Śląsk: Ligota Dolna [BA99], 28 V 2004 – 2 exx.

Gatunek rzadki w skali kraju znany tylko z siedmiu krain. Z Górnego Śląska podany wcześniej z Mikołowa Mokre [CA45] (KUŚKA 2001. *Op. cit.*).

Miłosz A. MAZUR, Opole